

Nőtt az érdeklődés a népi kultúra iránt

Jegyzetek a 17. gyermeknéptánc-fórumról, ahol 35 csoport mutathatta meg magát

VARGA GYULA

Hajdúböszörmény (HBN) – A Kölcsey művelődési központ, a böszörményi művelődési központ és több szervezet támogatásával április 24-én 35 gyermekcsoport lépett színpadra Hajdúböszörményben, hogy az immár 17. táncfórumon bemutathassák az elmúlt évi munkájuk eredményét.

A több mint nyolcórás bemutaton mintegy 1300 6-14 éves gyerek vett részt, s táncstudásával, fegyelmezett magatartásával, esztétikai megjelenésével gyönyörködtette a közönséget és a szakmai zsűrit. A gyermeknéptáncmozgalom ma megyénkben igen magas szinten áll, s évről évre erősödik. Ebben benne van a társadalomnak a népi kultúra iránti érdeklődése, s minden bizonnyal most érik be a több évtizede folyó magasszintű oktatóképzésnek az eredménye. Emellett nagy jelentősége van annak, hogy mind több általános iskola felismerte a néptáncok tanításában rejlő pedagógiai lehetőségeket, beépítették azt iskolai tantervükbe, s órakeretben vagy szakfőiskolai formában adtak lehetőséget művelésére.

A bemutató is bizonyította, hogy a táncos, énekes játékok és a néptáncok sokirányú, és semmi mással nem pótolható nevelési funkciót tölthetnek be. Ilyen többek közt a testnevelési funkció. A néptáncban nőtt 12-14 éves gyermekek szép és arányos alkatukkal, szép tartásukkal, fejlett izomzatukkal kiemelkednek társaik közül. (A néptáncok testnevelő szerepére több mint húsz éve Nemeszuri Mihály, a Testnevelési Főiskola orvosa is felhívta a figyelmet.)

Úgy énekelnek, mint a régiak

Gyönyörűség volt hallgatni a fejlettebb csoportok üde, tiszta énekletét. Közhely, hogy a köznap életben ma szinte nincs alkalom a közös éneklésre. A fiatalok hangszálai szinte elcsorognak. Az ember csodálatos ősi képességét, hogy hangszálaink valóban „a legtökéletesebb hangszerek” maradjanak, ahogy azt Kodály Zoltán többször is mondta, csak úgy lehet elérni, ha minél többet énekelünk. A bemutatón kitűnt: szakszerű vezetés mellett a mai fiatalok is éppen olyan jól tudnak énekelni, mint őseink.

A nézőtérre is átsugárzott az az öröm, amit az együttléti mozgás, a táncok és koreográfiák művészi átélése jelenthetett a gyerekeknek. Ez a talán semmivel össze nem hasonlítható élmény óriási jellemformáló erő, mely egész életére meghatározó lehet a fiatal számára. A 35 csoport persze nem egyenlő színvonalat képvisel. Ez természetes, hisz a gyerekek cserélődnek, s hol sikerültebb, hol

Képünk nem a fórumon, hanem egy tavalyi néptáncgálán készült
Fotó: Naplő-archívum (Horváth Katalin)

kevesebb jó koreográfiákkal kell megküzdniük. Egyik évben ugyanaz a csoport is hol érettebb, hol „zöldebb” állapotban kerül a zsűri elé. Az idén Török Csécs Lenke Főnix csoportja kapta a nagydíjat, melyet az idén a Vénkert Általános Iskola, a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola tanárai, valamint Solymos József és felesége alapítottak. A csoport Gyalog László Hai de fata, si te joc című, méhkeréki román táncokból összeállított koreográfiájával, Dede László kiskallói fiú-, és Tóth Ferenc kalocsai leánytáncával az elérhető legmagasabb pontszámot kapta.

A koreográfiai vándorserleget az idén is Csík Istvánné kapta a derecskei Cibri csoporttal, most a kicsik karácsonya és a Legényvásár című összeállításokban mutatta meg országosan is elismert koreográfiai képességeit. A táncos pályafutásának 25 éves jubileumát ünneplő Csík Istvánné gyermeknéptánc-feldolgozásaival mindvégig az országos élvonalban szerepelt. Kissé talán harsány, kiérlelt állapotában viszont sodró lendületű táncos játéka szinte minden alkalommal átütő sikert aratnak.

A betanítás, színpadra állítás művészetében – több mint 30 éve! – verhetetlen a berettyóújfalui Bak Istvánné, aki az idén is nívódíjat kapott, különösen Bányai Mária mátyusföldi leánytáncának példászerű betanításáért.

Új alkotók jelentkeztek

Már szinte természetes, hogy Bányai Mária, Solymos József, Kiss József csoportjai évek óta érett, sajátos karaktert képviselnek (Bányai Júlia Általános Iskola,

Vénkert Általános Iskola, a Gyermek- és Ifjúsági Ház csoportjai.) Egyedül Timár Sándor Szlavóniai leánytáncát kifogásolta a zsűri; ez felnőtt leánycsoport számára készült, így a gyerekek nem tudták kellő átéléssel előadni.

Egész sor olyan fiatal alkotó és oktató pedagógus jelentkezett most, akik eddig kevésbé szerepeltek a nagyobb versenyeken. Külön is ki kell emelni Sörleiné Trencsényi Emma nyíraczádi csoportját, amely a múlt évi kezdeti sikerek után most nívódíjat kaphatott. Bak Istvánné számára is öröm lehet, hogy leánya, Bak Judit a DNE Pulykakas csoportjának igen szépen tanította meg Gyalog László Tente baba koreográfiáját. Remekelt Váradi Zsolt – mint koreográfus is – a Gyermek- és Ifjúsági Ház Tücsök csoportjával.

Jó színvonalat tartanak

Dicséretes nívót tartanak a böszörményiek, Bársony Judit, Kissné Rácz Ildikó és Fekete Zsuzsa, bár az ő gyerekeiket inkább a visszafogottság, bátortartatlanság a kisebb technikai bizonytalanság jellemezte. Igen jó oktatóknak ígérkeznek a debreceni Puskás Andrea, Tiszai Zsuzsa, K. Nagy Enikő, az esztári Vajasné Ragályi Edit, a nyíradonyi Kovács Enikő, Győri Győző, az újitkosi Bartháné Csuha Ilona. A berettyóújfalui Kanalasné Harasztosi Judit, a derecskei Ferencz Éva, Békési András nemcsak mint betanítók, de mint koreográfusok is jeleskedtek. Sikeres volt Sefkovits Attila Kisszécskötő (Balmazújváros), de Toborzó című paródiája kissé félresikerült, nem vette figyelembe a gyerekek életkori sajátosságait.

A ladányiak is több csoportból álló „együttessel” vonultak fel. Muszkáné Koloszar Erzsébet elsősorban régebbi, a gyakorlatban már kipróbált koreográfiák be tanításával bizonyította oktatói képességeit, Nadasné Szabolcs Ildikó pedig átvett koreográfiák mellett maga is próbálkozott a színpadra állítás lehetőségeivel. Igen nagy fába vágta a fejszét. Volt egy tavasz című koreográfiájában az 1848-as forradalmak ürügyén a remények és bukások szinte filozofikus reminiscenciáit idézi. A vállalkozás nemes és tiszteletre méltó, de az együttes jelenlegi technikai felkészültségével nem tudott megbirkózni azokkal a nehézségekkel, melyeket a koreográfus maga elé tűzött. Tiszteletet érdemel a bátor kezdeményezés, de a kompozíciót érdemes lenne még alaposabban átgondolni, s valamilyen megoldást találni a zenei, szcenikai és más technikai részletek kimunkálásában.

A zenei kíséret gondja

A legnagyobb gondot a zenei kíséret okozta. Ott, ahol a gyerekek saját énekükre táncoltak, viszonylag kevesebb a probléma, hiszen a legtöbben szépen énekelnek. A tánchoz azonban egy bizonyos fokon már elkerülhetetlen a hangszeres zenei kíséret. Sokan ezt előre felvett, úgynevezett gépzenével oldották meg. Ez a megoldás szükségszerű rossz, hiszen megköti a csoportot, s legtöbbször kisebb-nagyobb zavarok is keletkeznek az összedolgozásban. Derekaszen helytállt a Magyar banda, több mint húsz számot „kísért”. Nem törekedhetett igényesebb zenei megformálásra, az is csoda, hogy komolyabb hiba nélkül végig tudta követni a dal- és ritmusok váltakozását. Kisebb szerep jutott a Szeredás együttesnek, ezt szépen megoldották. Sajnáljuk, hogy a ladányi citerás nem fejtette ki igazán ragyogó technikai tudását. Sajnos, miközben a tánc ma is amatőr módon, tehát díjazás nélkül éri el nemzeti közírói sikereit, a népzene művelése „profivá” vált, vagyis a zenekarok – akik lényegében semmivel se tudnak többet, mint a táncosok, ma már szinte megfizethetetlen magas összegeket kaphatnak a közreműködésért a szereplésükért.

Az évekkel ezelőtt elindított, a táncosokhoz hasonló amatőr zenészeket képző iskolák megszűntek, de nincs utánpótlás a hivatásos népzenezenészeknek sem. Nagy baj, hogy a népzenei képzés nem kaphatott helyet Debrecenben, s akik itt valamikor ezt a mozgalmat elindították, csaknem kivétel nélkül más városokban tevékenykednek. Pedig valamilyen megoldást kell találni, mert ez a kérdés a néptáncscsoportok további fejlődését teljesen megköti, sőt visszahúzza.